

Klassifisering av personskader, miljøskader og andre uønskede hendelser

Forfatter: Arne Johan Opdahl
Godkjent av: Asbjørn Nilsen Aadnevig

Gyldig fra: 08.07.2026
Revisjonsfrist: 07.07.2028

Revisjon: 2.5
ID: 1211

1 INNLEDNING

Nye Veier har som mål å gjennomføre utbygging av veiprosjektene uten arbeidsrelaterte skader, miljøhendelser og alvorlige nestenulykker.

Dette dokumentet beskriver hvilke måleindikatorer Nye Veier vil bruke for personskader, miljøhendelser og andre uønskede hendelser og hvordan de defineres.

1.1 Formål

Formålet med måleindikatorene er å ha en felles vurdering av resultater og mulighet for analyse av trender.

2 GYLDIGHETSOMRÅDE

Alle prosjekt der Nye Veier er byggherre.

3 RETNINGSLINJER

3.1 Hva som skal måles

Nye Veier ønsker å synliggjøre hele «isfjellet». Vi mener det er viktig, fordi alle nivåer har viktig læring.

- Nye Veier ønsker å vektlegge H2, personskadefrekvensen per 1 million arbeidstimer. Se definisjon nedenfor. Dette fordi vi ser at H1, fraværsskader, kan gi et for snevert bilde av måloppnåelse. Hvis man inkluderer skader uten fravær, vil dette gi et mer komplett bilde av om personer har blitt utsatt for skader av betydning.
- Det er enkelt å skjule førstehjelpsskader. Derfor er det viktig at vi ikke setter måltall, da det vil kunne føre til underrapportering. Lav rapporteringsgrad på førstehjelpsskader kan indikere underrapportering. Mange rapporterte førstehjelpsskader indikerer god rapporteringskultur, men kan samtidig indikere unøyaktig HMS arbeid. Kategorisering og vurdering av førstehjelpsskader, kan gi verdifull informasjon til forbedring.
- Nestenulykker kan ofte ha et svært alvorlig skadepotensial. En god sikkerhetskultur forutsetter åpenhet og læring etter det som «nesten» gikk galt.
- Alvorlige nestenulykker gir gode muligheter for læring og forbedring. I NV er det et krav at hendelser skal granskes / undersøkes basert på skadepotensialet. Hendelsen oppsummeres i et STEP-diagram og årsaks-virkningsdiagram slik at det kan utarbeides hensiktsmessige tiltak for å hindre gjentakelse.
- Alle ulykker er forårsaket enten av farlige forhold og/eller farlige handlinger. En høy rapporteringsgrad på farlige forhold og farlige handlinger viser en høy grad av eliminering av kilder til skader og en god rapporteringskultur som kjennetegner en sunn sikkerhetskultur.
- Nye Veier krever at samme tilnærming kan brukes på miljørelaterte hendelser.
- Nye Veier ønsker å måle antall timer brukt på opplæring (proaktiv indikator) i forhold til antall arbeidstimer. Bruk av KPlen kan gi en indikator på om opplæringsaktivitetene gjør arbeidsplassen tryggere, eller om det vil være fornuftig å gjøre endringer i opplæringsplanen.

4 DEFINISJONER

4.1 Sikkerhetsrelaterte definisjoner

Nye Veier ønsker å bruke definisjoner som gir et riktig bilde av måloppnåelse i prosjektene. Vi har brukt «Byggherregruppens» definisjoner som utgangspunkt når det gjelder: Arbeidsrelaterte personskader, arbeidssted, arbeidstimer i prosjekt, H1, H2 og F-verdier (H1, H2 og F-verdi er de samme som BNL bruker), innleid arbeidstaker, leverandørkjede, underleverandør, vareleverandør og transport. (se INDIKATORER FOR HMS/SHA I BYGGE- OG ANLEGGSPROSJEKTER datert januar 2017).

De mest vesentlige er gjengitt her:

Arbeidsrelaterte personskader

Plutselige eller akutte og uventede skader som oppstår i utøvelse av arbeidsoppgaver på arbeidsstedet.

Presisering: Skaden er ikke et resultat av en gammel skade, for eksempel belastningsskade e.l.

Arbeidssted

Med arbeidssted menes bygge- eller anleggsplassen med tilhørende riggområde, anleggsveger, parkeringsplasser, deponi/lager/verksted, samt naturlig tilhørende vegstreknings mellom disse.

Arbeidstimer

Timeverk som utføres på arbeidstedet av hovedleverandør, underleverandør og innleide arbeidstakere i leverandørkjeden. Prosjekteringstimer som ikke utføres på rigg tilknyttet anleggsområdet skal ikke medregnes.

Frekvensverdier

F – antall arbeidsrelaterte fraværsdager per million arbeidstimer. Dødsfall regnes som et års fravær dvs. 230 dager. Maks grensen for fraværsskader vil være 230 dager. Ved hendelser hvor flere er involvert skal registreringene gjøres pr person.

H1 – antall arbeidsrelaterte personskader med fravær per million arbeidstimer. Dødsfall inngår i H1-verdien

H2 – totalt antall arbeidsrelaterte personskader per million arbeidede timer. H2 skader utgjør dermed summen av arbeidsrelaterte personskader med enten fravær, medisinsk behandling eller redusert arbeidsevne.

N – verdien viser frekvensen av alle rapporterte nestenulykker, farlige forhold og handlinger per million arbeidede timer.

Fraværsskade frekvens H1	$H1 = \frac{\text{antall skader med fravær} * 1\,000\,000}{\text{antall arbeidstimer}}$
Personskade frekvens H2	$H2 = \frac{\text{antall skader med og uten fravær} * 1\,000\,000}{\text{antall arbeidstimer}}$
Rapporteringsfrekvens N	$N = \frac{\text{nestenulykker, farlige forhold og handlinger} * 1\,000\,000}{\text{antall arbeidstimer}}$
Fraværsskade frekvens F	$F = \frac{\text{antall fraværsdager} * 1\,000\,000}{\text{antall arbeidstimer}}$

Når det gjelder definisjon av skader, har Nye Veier valgt å basere seg på 1904.7 OSHAS, som er «US department of labor reporting and recording criterias» (https://www.osha.gov/pls/oshaweb/owadisp.show_document?p_table=STANDARDS&p_id=9638) Hvis det er tvil om definisjonen, skal 1904.7 OSHAS legges til grunn.

Dette har vi gjort av følgende årsaker:

1. Det er en internasjonalt kjent og vel brukt måte å klassifisere skader på. Svært mange internasjonale virksomheter inklusive norske har basert sin rapportering av skader på denne standarden.
2. Fraværsskader er definert ut i fra skadens omfang og manglende evne til å arbeide etter 24 timer etter at skaden har inntruffet, uavhengig om personen skulle ha vært på jobb eller ei. I den norske anleggsbransjen har det utviklet seg en praksis (ref. BNL), at skader ikke skal telle som fraværsskader hvis personen skulle ha fri dagen(ene) etter. Nye Veier ønsker at skadene skal klassifiseres utfra skadens omfang og at eventuell skiftordning ikke skal ha betydning.
3. Nye Veier ønsker å fokusere på H2-faktor som primærindikator. Det betyr at grensesnittet mellom skade uten fravær og førstehjelpsskader blir svært viktig. 1904.7 OSHAS definisjon på medisinsk behandling (skader uten fravær) og førstehjelpsskader er tydelig. Definisjonene til Byggherregruppen og BNL ser ikke ut til å være i nevneverdig strid med 1904.7 OSHAS, men er ofte mer uklar og gir mer rom for skjønn. Nye Veier mener at det er viktig at dette grensesnittet er klart definert.

4.2 Skade/hendelse kategori – sikkerhet

Fraværsskade

En skade som resulterer at man ikke er i stand til å jobbe innen 24 timer etter at skaden inntraff, uavhengig om personen hadde planlagt å arbeide dagen etter eller ei. Hvis nødvendige medisinske undersøkelser og medisinsk behandling gjøres dagen etter, vil skaden ikke regnes som fraværsskade hvis personen ellers var i stand til å arbeide. Fraværet må være erklært av lege.

Skade uten fravær (medisinsk behandling og/eller redusert arbeidsevne)

Skade som resultere i nødvendig medisinsk behandling, eller en skade som resulterer i at personen ikke er i stand til å utføre planlagt arbeid, men må omplasseres til andre arbeidsoppgaver, eller må arbeide reduserte arbeidstimer. Redusert arbeidsevne må erklæres av lege.

Medisinsk behandling er medisinpleie av en pasient etter en skade. Inkludert bevisstløshet.

Medisinsk behandling omfatter ikke:

- Besøk til en lege eller annet autorisert helsepersonell, utelukkende for observasjon eller rådgivning;
- Gjennomføring av diagnostiske prosedyrer, for eksempel røntgen og blodprøver, inkludert bruk av reseptpliktige medisiner, som brukes utelukkende for diagnostiske formål; eller
- "Førstehjelpsskader" som definert nedenfor

Førstehjelpsskader

- Bruk av reseptfrie medisiner;
- Rengjøring og stell av sår;
- Bruk av bandasjer og såromslag, plaster, stryk ol., strips, lim osv. (sting er klassifisert som medisinsk behandling);
- Bruk av varme eller kuldeterapi;
- Bruk av eventuelle ikke-stive former for støtte (gips ol. er medisinsk behandling);
- Bruk av midlertidige immobiliserings enheter under transport;
- Boring av en fingernegl eller tånegl for å avlaste trykket, eller tømning av væske fra en blemme;
- Bruk av øye-lapp;
- Fjerning av fremmedlegemer fra øyet med skylling eller en bomullspinne (bruk av pinsett er medisinsk behandling)
- Fjerning av splinter eller fremmed materiale fra andre steder på kroppen enn fra øyet ved bruk av pinsett;
- Bruk av fingerstøtte og/eller skinne;
- Drikke av væske for lindring av heteslag.
- Stivkrampe vaksinasjoner

Listen over førstehjelpsskader er komplett, alle andre behandlinger er medisinsk behandling. Det er behandlingen som definerer om det er førstehjelpsskade, uavhengig om det er medisinsk personell eller andre som utfører den.

Nestenulykke

Hendelser der energi er utløst og ute av kontroll, men uten personskader. En nestenulykke fører ofte til materielle skader. Et eksempel på en nestenulykke er en gjenstand som faller ukontrollert, men som ikke skader mennesker.

En nestenulykke innebærer også rapporteringspliktig steinsprut.

Rapporteringspliktig steinsprut er kast av stein fra sprengning i en annen retning og/eller med en større lengde enn det som bergsprenger har vurdert i den enkelte salveplan. Steinsprut etter denne definisjon skal rapporteres uavhengig av om hendelsen medførte skade eller ikke.

Farlige forhold og farlige handlinger (avvik)

Farlige forhold, et forhold som kan resultere i ulykker på et senere tidspunkt. F.eks. utstyr som ikke er iht. standard, snublefeller osv. Et farlig forhold er ofte et resultat av en farlig handling.

Farlig handling, en handling som setter en selv eller andre i fare og brudd på HMS-prosedyrer og rutiner. For eksempel at man ikke respekterer sperringer, går under hengende last, arbeider i høyden uten sikring.

Denne kategorien dekker også funn av udetonert eller ikke fullstendig detonert sprengstoff, både med og uten tenner. Dette gjelder også funn av gjenstående udetonert sprengstoff fra tidligere utførte entrepriser.

4.3 Ytre miljø relaterte definisjoner

Uønskede hendelser skal rapporteres. Høy rapporteringsfrekvens av M3-hendelser anses som en indikator for godt forebyggende arbeid.

Frekvensverdier for miljø

M1 – antall miljøhendelser kategori 1 per million arbeidede timer

M2 – antall miljøhendelser kategori 1 + 2 per million arbeidede timer

M3 – antall miljøhendelser kategori 1 + 2 + 3 per million arbeidede timer

Miljøskadefrekvens M1	$M1 = \frac{\text{antall miljøhendelse kat. 1} * 1\,000\,000}{\text{antall arbeidstimer}}$
Miljøhendelsefrekvens M2	$M2 = \frac{\text{antall miljøhendelse kat. 1 + 2} * 1\,000\,000}{\text{antall arbeidstimer}}$

Rapporteringsfrekvens M3	$M3 = \frac{\text{antall miljøhendelse kat. 1 + 2 + 3} * 1\,000\,000}{\text{antall arbeidstimer}}$
-----------------------------	--

4.4 Skade/hendelse kategori – ytre miljø

Miljøhendelse kategori 1: Miljøskade

- Miljøskade utenfor midlertidig rigg og anleggsområde.
- Miljøskade som krever oppfølging og tiltak etter anleggsfase.
- Miljøhendelser som medfører reaksjon fra myndighet.
- Gjentatte avvik fra miljøkrav angitt i lovverk, reguleringsplan, tillatelse eller krav i kontrakt.
- Avvik fra miljøkrav i lover, forskrifter, tillatelse, reguleringsplan eller kontrakt – som ikke korrigeres.
- Gjentatte og/eller langvarige overskridelser av grenseverdier for utslipp uten iverksettelse av tilstrekkelige tiltak.

Miljøhendelse kategori 2: Uønsket miljøhendelse

- Miljøhendelser som ikke medfører påvisbare miljøskader utenfor anleggsområdet.
- Overskridelser av grenseverdi/krav knyttet til ett område eller samme årsak i en avgrenset tidsperiode telles som en hendelse.
- Avvik fra krav i lover, forskrifter, tillatelse, reguleringsplan eller kontrakt som korrigeres umiddelbart iht. til avvikssystemet.

Miljøhendelse kategori 3:

Mindre miljøhendelser og/eller observasjoner

- Miljøhendelser som korrigeres eller fjernes umiddelbart.
- Hendelse som under andre omstendigheter kunne medført miljøskade.
- Forhold eller uønsket adferd som kan føre til miljøskade.

4.5 Eksempler på kategori 1 miljøskader (M1)

Klassifisering Miljøskade kategori 1	Eksempler på kategori 1 miljøskader (M1): (ikke uttømmende oversikt, kun eksempler)
1) Miljøskade utenfor midlertidig rigg- og anleggsområde	• Dette klassifiseringspunktet utelukker ikke at miljøskader <u>innenfor</u> anleggsområdet også kan være kategori 1 miljøskade • Anleggsaktivitet som forårsaker masseutglidning, ras etc. utenfor regulert område • Hogst eller annen varig påvirkning utenfor regulert område • Påvist miljøskade i resipient eller annet område, også dersom det oppdages på et senere tidspunkt. • Død fisk innenfor og utenfor anleggsområdet, der anlegget er sannsynlig årsak • Inngrep i hensynsområder etc.
2) Miljøskade som krever opprydning og tiltak etter anleggsfase	• Avrenning til resipient som krever overvåking eller opprydning/restaurering i etterkant, eller som har ført til endret tilstandsklasse • Spredning av fremmede arter/masser med fremmede arter i større omfang (som krever oppfølging over tid) • Feilhåndtering av masser som er avvik fra krav, fører til konsekvenser for resultatet og/eller fører til behov for "ekstraarbeid" etter hendelsen
3) Miljøhendelser som medfører reaksjon fra myndighet	• Politianmeldelse, også med ukjent utfall, skal varsles, men kategorisering kan være ukjent før avgjørelse er tatt. Anmeldelser med straffereaksjon er M1. • Pålegg fra myndighet, som Statsforvalter, om tiltak/retting knyttet til avvik fra krav eller ikke tillatt miljøpåvirkning. • Bøter eller annen straffereaksjon fra myndighet • Avvik i tilsyn fra myndigheter (ved brudd på krav eller miljøskade)

4) Gjentatte avvik fra miljøkrav angitt i lovverk, reguleringsplan, tillatelse eller krav i kontrakt.	- Gjentatte overskridelser av grenseverdier i utslippstillatelse - Gjentatte brudd på krav i lovverk, myndighetskrav eller kontrakt. Eksempler kan være manglende etterlevelse av lovverk knyttet til kjemikalier, støy, støv, eller manglende oppfølging av krav til håndtering av ulike typer masser eller fremmede arter - Gjentatte hendelser med døde vilt i utbyggingsfase eller driftsfase - Gjentatte avvik kan som en tommelfingerregel regnes som tre eller flere "like" avvik eller manglende etterlevelse over tid. Dersom skaden er irreversibel, er det M1 ved første avvik (iht. andre punkter i klassifiseringen)
5) Avvik fra miljøkrav i lover, forskrifter, tillatelse, reguleringsplan eller kontrakt – som ikke korrigeres	- Igangsatt aktivitet/tiltak uten nødvendig tillatelse (f.eks. Tillatelse til fysiske tiltak i vassdrag, utslippstillatelse, tiltaksplan forurenset grunn) Feil utførelse av krav i kontrakt/tillatelse som fører til mangelfull funksjon, eksempelvis renseløsninger som ikke fungerer som planlagt eller mangelfull/redusert miljøkvalitet på avbøtende tiltak - Utslipp av diesel, kjemikalier ol. av et slikt omfang at det har tydelig potensiale for å gi miljøskade skal varsles, men kategorisering kan være ukjent før konsekvenser er nærmere kartlagt. - Manglende eller for sen oppfølging av myndighetskrav som overvåking, vedlikehold etc. - Manglende oppfyllelse av krav til reduksjon av klimagassutslipp, avfallssortering eller andre kvantitative krav - Permanente avvik fra krav f.eks. innen støy
6) Gjentatte og/eller langvarige overskridelser av grenseverdier for utslipp uten iverksettelse av tilstrekkelige tiltak.	- Se under pkt. 4) - Inkluderer grenseverdier for vann, men også andre grenseverdier, som for støy, er relevant, iht. Pkt 4)

4.6 HMS-opplæring

Forholdstall timer HMS-opplæring

Forholdstall timer HMS-opplæring L	$L = \frac{\text{antall timer HMS – opplæring} * 1\,000}{\text{antall arbeidstimer}}$
---	---

Definisjon av HMS-opplæring

- Opplæring skal regnes som arbeidstid, være lønnet og opplæringskostnader skal være dekket av arbeidsgiver, prosjekt, oppdragsgiver eller tilsvarende.
- Opplæringen skal være innenfor Nye Veiers omfang av HMS-begrepet, hhv. «helse, miljø og sikkerhet», «ytre miljø», «sikkerhet, helse og arbeidsmiljø», «samfunnsansvar» og/eller «trafikksikkerhet».
- Det skal fremgå gjennom dokumentasjon hva opplæringen har bestått av og den skal være signert av mottaker.
- Opplæringen skal som et minimum vare 15 minutter.
- Opplæringen kan være internt eller eksternt kurs/gjennomganger, e-læring, studier eller tilsvarende.
- Opplæringen kan gis av bransjeorganisasjoner, profesjonelle opplæringsinstitusjoner, ved bedriftsintern opplæring eller andre som har relevant kompetanse.

5 RAPPORTERING OG REGISTRERING

Det rapporteres arbeidsrelaterte hendelser som nedenfor, uavhengig av hvem som er involvert og om timene til aktuelle arbeidstaker er inkludert i rapporterte timer:

- Dødsfall
- Alle fraværsskader
- Antall skader uten fravær
- Antall førstehjelpsskader
- Antall nestenulykker og/eller materielle skader
- Antall farlige forhold og farlige handlinger
- Antall arbeidstimer
- Antall fraværsdager

- H2 – personskadefrekvens
- N – rapporteringsfrekvens
- F-verdi
- Antall miljøskader
- Antall uønskede miljøhendelser
- Antall mindre miljøhendelser observasjoner
- M1, M2 og M3-verdier

Dette fritar ikke arbeidsgiver/entreprenør å rapportere alvorlig skade til arbeidstilsyn og politi jfr. AML § 5-2

Relaterte vedlegg:

 English translation - Classification of injuries environmental incidents and other adverse events

 HSE/OHS Monthly Reporting - Explanation of Measurements - HMS/SHA månedsrapportering - Forklaring av målinger

 Nye Veier - Klassifisering og rapportering av steinsprut ved bergsprengning